

Popüler Kültürün Öğretmen Adayları Üzerindeki Etkisi

The Effect of Popular Culture on Teacher Candidates

Özge TARHAN

Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Öğretmenliği Ana Bilim Dalı, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Denizli, Türkiye

ÖZ

Bu nitel araştırma, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Öğretmenliği bölümünde okuyan öğretmen adaylarının popüler kültür algıları ve popüler kültür algılarına ilişkin deneyimlerini ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. Günümüzde popüler kültürün hayatın hemen hemen her alanında etkili olduğu ve sosyal bilgiler derslerinde popüler kültür ve bu kültürün etki alanlarına yer verileceği için bu çalışmanın sosyal bilgiler öğretmen adaylarıyla yürütülmesine karar verilmiştir. Çalışma grubu 12 öğretmen adayının gönüllüğünün dikkate alınması sonucunda oluşturulmuştur. Yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak elde edilen veriler kodlar, kategoriler ve tema şeklinde verilmiştir. Öğretmen adaylarının gözlem ve deneyimlerine ayrıntılı bir biçimde yer vermek için doğrudan alıntılara da yer verilmiştir. Araştırmanın sonuçlarına bakıldığında popüler kültürün etkileri; "Kabul Görme," "Değişen Değerler," "Kapitalizmin Etkileri," "Hayaller" ve "Kolay Yollar" kategorileri altında toplanmıştır. Bununla birlikte bu kategorilere ait kodlara da yer verilmiştir. Popüler kültürün topluma olan etkilerini eleştirel bir bakış açısı ile görüşlerine yansıtan öğretmen adayları; popüler kültür unsurlarının toplumun hemen hemen her alanını etkilemekle birlikte öğretmen adaylarının da hayatlarını etkilediği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Popüler kültür, sosyal bilgiler öğretmeni adayı, fenomenoloji

ABSTRACT

This qualitative research aims to reveal the experiences of teacher candidates studying in the Department of Social Studies Teaching at Pamukkale University regarding their experiences of popular culture and perceptions of popular culture. Since popular culture is effective in almost all areas of life today and popular culture and the areas of influence of this culture will be included in social studies courses, it has been decided that this study will be conducted with pre-service social studies teachers. The working group was formed to take into account the volunteerism of 12 teacher candidates. The data obtained using the semi-structured interview form are given in codes, categories, and themes. In order to give detailed information about the observations and experiences of pre-service teachers, direct quotations have also been included. According to the results of the research, the effects of popular culture were collected under the categories of "Acceptance," "Changing Values," "Effects of Capitalism," "Dreams," and "Easy Ways." However, codes belonging to these categories are also included. Teacher candidates who reflect the effects of popular culture on society from a critical point of view on their views find out that the elements of popular culture affect almost every area of the community but also affect the lives of teacher candidates.

Keywords: Popular culture, candidate of social studies teacher, phenomenology

Geliş Tarihi/Received: 06.01.2022

Kabul Tarihi/Accepted: 10.10.2022

Sorumlu Yazar/Corresponding Author:

Özge TARHAN

E-mail: ocintar@gmail.com

Cite this article as: Tarhan, Ö. (2023). The effect of popular culture on teacher candidates. *Educational Academic Research*, 48(1), 90-99.

Content of this journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

Giriş

Günümüzde etkisi kısa olan ve hızlı bir şekilde tüketilen popüler kültür unsurları bireyleri her açıdan etkilemektedir. Bireylerin yaşadıkları yerler arasındaki kültürel farklılıklar; bireylerin düşünce ve davranış biçimlerini, aile bireyleri arasındaki ilişkileri, giyim tarzlarını, değerlerini, yaşam felsefelerini, kişilerle kurdukları iletişim biçimini, oynadığı oyunları hatta hayallerini etkilemektedir. Bu nedenle bireyler gün içerisinde çeşitli insanlarla etkileşim içinde bulunduğundan etrafındakilerden etkilenmekte ya da onları etkilemektedir.

Küreselleşmenin de etkisiyle hayatımızı her açıdan etkileyen popüler kültürün etkileri gün geçtikçe artmış ve evrensel kültür haline gelerek ülkenin milli kültür unsurlarını da etkilemiştir. Popüler kültür,

bireylerin gün içindeki yaşamını kültürel, ekonomik, değerler ve psikolojik açıdan etkilemektedir. Dolayısıyla toplumların da yapısını değiştirmektedir. Türk Kültür'ünü içtiği içecekten, yediği yemeğe; giydiği kıyafetten dinlediği müzik türüne kadar etkilemektedir. Türk kahvesi yerini fitre kahve ve türevlerine, pide yerini pizzaya, tost yerini hamburgere, yerel çocuk oyunları yerini bilgisayar oyunlarına, türkü ve pop müzik yerini hiphop ya da rap müzik türüne, kotlar yerini yırtık ya da yamalı kotlara bırakmıştır. Her geçen gün popüler kültürün etkisiyle Milli kültür öğelerindeki değişim artmaktadır.

Literatüre bakıldığında popüler kültür kavramına ilişkin birçok tanımlamanın bulunduğu Güngör (1999)'a göre popüler kültür; çoğunluğun sevdiği eylemlerdir. Yaylagül (2004)'e göre popüler kültür; bireyin kimliğini etkileyen etkili bir araçtır. Sözen (2006)'ya göre popüler kültür; yaşamın her alanında belli bir uzmanlaşmaya gerek kalmadan yayılma imkânı olan kültürdür. Oskay (2008)'e göre popüler kültür; kişilerin neleri seveceğini, hangi estetik ürünlerini kullanacağını, hangi müziği dinleyeceğini, nasıl giyineceğini ve kimlere özeneceğini belirleyen bir kültürdür. Grazian (2010)'a göre popüler kültür; kâr amaçlı firmalar tarafından yaratılan ve birçok alanda etkili olan bir sektörü ifade etmektedir. Bu çalışmada ise popüler kültür kavramı; toplumda egemen olan, çoğunluk tarafından kabul gören ve bireyleri tek bir biçime sokma çabası içinde olan tüketime yönelik kültür unsurları olarak ele alınacaktır.

Sosyal bilgiler dersinin bireyi topluma hazırlayan, toplumun değer ve inançlarını bireylere aktaran, sosyal sorunlara karşı duyarlı olan ve bu sorunların çözümü için etkin olarak rol alabilen bireyler yetiştirmeye çalışan bir ders olduğu için popüler kültür kavramını öğrencilere anlatabilmek için öncelikle Sosyal Bilgiler Eğitim Programının (2018) incelenmesi gerekmektedir. Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda popüler kültür ve etkileri ile ilgili kazanımlara MEB(2018) ne kadar yer verildiğini anlamak adına Tablo 1'i incelemek yeterli olacaktır.

Tablo 1'de görüldüğü gibi popüler kültüre sadece 6. sınıfta tek bir öğrenme alanı ve tek bir kazanımla yer verilmiştir. Bu kazanımın içeriği incelendiğinde popüler kültürün farklı toplumların kültür unsurlarının bizim kültürümüz üzerindeki etkileri hakkında olduğu görülmektedir. Bu durum öğrencilerin diğer kültürler hakkında bilgi sahibi olması bakımından önemlidir. Sosyal bilgiler dersi, öğrencileri hayata hazırlama, onların sosyalleşmesini ve özgüvenini artırma açısından önemli bir ders olması nedeniyle popüler kültür ve etkilerine daha ayrıntılı bir şekilde yer verilmesi gereken bir derstir. Bu derste popüler kültürün ayrıntılı bir şekilde işlenmesi sayesinde öğrenciler popüler kültürün getirdiği değişimler hakkında daha bilinçli olabilir, kendi kültürünün ve yaşadığı toplumun değerlerini daha rahat anlayabilir.

Türkiye'de popüler kültürle ilgili yapılan araştırmalara bakıldığında (Aydoğmuş, 2006-Popüler Kültürün Lise Gençliğine Etkisi; Özgan, Arslan, 2014-Popüler Kültürün Öğrenci Davranışları Üzerinde Algılanan Etkileri; Karakoç, 2014-Medya Aracılığıyla Popüler Kültürün Aktarılmasında Toplumsal Değişkenlerin Rolü; Bal,

2019-Ana Dili Eğitiminde Popüler Kültürün Metinlerinin Kullanımına Yönelik Türkçe Öğretmenlerinin ve Velilerin Görüşleri; Polat, Sölpük, 2014-Popüler Kültürün Lise Öğrencileri Üzerindeki Etkileri; Uslu, 2012-Popüler Kültürün Gençlerin Apolitikleşmesi Üzerindeki Etkisi; Gündüz, 2015-Popüler Kültürün Görsel Sanatlar Dersine Olası Yansımaları; İçen, 2020-Popüler Kültürün Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarına Yansıması; Erişti, 2010-İlköğretim Öğrencilerinin Resimsel Anlatımlarında Popüler Kültür Algısı; Özkan, 2016-Popüler Kültür ve Eğitim; Şimşek, 2010-Yaşam Tarzı Üzerinde Popüler Kültürün Belirleyiciliği ve Kitle İletişim Araçlarının Etkisi; Akpınar, 2015-Popüler Kültür İçerisinde Çocukların Tüketime Yönlendirilme Süreçleri; Diğler, 2018-Sınıf Öğretmenliği Lisans Öğrencilerinin Sanat Eğitimi Dersi Alan ve Almayan Öğrencilerin Popüler Kültüre Yönelik Görüşlerinin Değerlendirilmesi; Bilgin, Güner, 2017-Popüler Kültür ve İlkokul Çağındaki Çocuklar; Kaya, Tuna, 2010-Popüler Kültürün İlköğretim Çağındaki Çocukların Aile İçi İlişkileri Üzerindeki Etkisi; Kan, 2011-Sosyal Bilgiler Dersi ve Popüler Kültür; Faiz Karsu Avcı, 2020; Popüler Kültür Unsuru Olarak Tarihi Dizilere İlişkin Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Görüşleri); yurtdışında popüler kültürle ilgili yapılan araştırmalara bakıldığında (Alvermann, 1999-Popular Culture in Classroom-Teaching and Researching Critical Media Literacy; Cramp, McDougall, 2019-Doing Theory on Education Using Popular Culture to Explore Key Debates; Ratnowati, 2016- Effects of Pop Culture for Improving Student-Teachers' Writing Skill; Rets, 2016-Teachers' Perceptions on Using Popular Culture When Teaching and Learning English) gerek yurtiçi gerekse yurt dışında yapılan araştırmaların ilköğretim öğrencilerinden, öğretmen adayları, öğretmenler, veliler ve Türkiye'de okutulan Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'na kadar uzanan geniş bir örneklem diliminde popüler kültür konusunda çeşitli çalışmaların yapılmasına rağmen sosyal bilgiler öğretmeni adayları ile böyle bir nitel çalışmanın yeterli düzeyde yapılmadığı tespit edilmiştir. Bu nedenle, araştırmanın amacı; sosyal bilgiler öğretmeni adaylarının popüler kültür kavramına yönelik algılarının nasıl olduğunu ve popüler kültürün yaşamlarını nasıl etkilediğini belirlemektir.

Yöntem

Bu araştırma, öğretmen adaylarının popüler kültür algıları ve deneyimlerinden yola çıkarak popüler kültürün hayatlarına etkilerini belirlemeyi amaçladığı için nitel araştırma kapsamında yer alan fenomenoloji deseniyle gerçekleştirilmiştir. Bu desende belli bir olguyla ilgili olarak kişilerin deneyimleri ve bu deneyimlere yükledikleri anlamlar ortaya çıkarılmaya çalışılır (Creswell, 2007). Kişilerin deneyimindeki anlamları ortaya çıkarmayı amaçlayan yorumlamacı fenomenoloji, bireylerin kendi tecrübelerinin ve konuya ilişkin oluşturdukları algılarının yaşadıkları toplumdan etkilendiğini dile getirmektedir (Conroy, 2003).

Çalışma Grubu

Bu araştırmaya katılacak olan öğretmen adaylarının belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden biri olan maksimum çeşitlilik örnekleme yönteminden yararlanılmıştır. Maksimum çeşitlilik örneklemede amaç; probleme taraf olabilecek bireylerin çeşitliliğini maksimum derecede yansıtmaktır (Yıldırım & Şimşek, 2013). Bu araştırmada, maksimum çeşitliliği sağlamadaki temel amaç farklı özelliklere sahip öğretmen adaylarının (cinsiyet, yaş, sınıf düzeyi, farklı şehirlerden gelmeleri) çeşitlilik gösteren durumlarda popüler kültüre ilişkin görüş ve deneyimlerini ortaya koymaktır. Bu doğrultuda katılımcılar cinsiyet, yaş, sınıf düzeyi ve farklı şehirlerden Pamukkale Üniversitesi'nde öğrenim görme değişkenine göre çeşitlenmiştir. Araştırmaya katılan öğretmen

Tablo 1.

2018 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda Popüler Kültür

Sınıf Düzeyi	Öğrenme Alanı	Kazanımlar
6. Sınıf	Küresel Bağlantılar	• Popüler kültürün, kültürümüz üzerindeki etkilerini sorgular.

Tablo 2.
Görüşlerinden Doğrudan Alıntı Yapılan Öğretmen Adaylarının Kişisel Özellikleri

Kod İsim	Yaşı	Sınıf Düzeyi	Memleketleri
Hatice	20	1	Antalya
Kezban	21	1	Mardin
Serhan	21	1	Bursa
Fatma Nur	22	2	Konya
Melike	24	2	Ankara
Kadir	22	2	Kastamonu
Hasan	23	3	Trabzon
Baran	23	3	Diyarbakır
İbrahim	24	3	Afyon
Ceren	25	4	Bingöl
Tufan	24	4	İzmir
Candan	29	4	Gaziantep

adaylarının isimlerinin gizli tutulması amacıyla kod isimler kullanılmıştır. Görüşlerinden alıntı yapılan öğretmen adaylarının kod isimleri ile özelliklerine ilişkin bilgiler Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2'den de anlaşılacağı üzere eşit sayıda kadın ve erkek öğretmen adayı araştırmaya katılmış ve yaşları genelde 20–24 yaş aralığında olduğu görülmektedir. Sadece Candan adlı öğretmen adayı 29 yaşında olup sosyal bilgiler öğretmenliği bölümü kendisinin ikinci üniversitesidir. Araştırmaya her sınıf düzeyinden eşit sayıda (3'er tane) öğretmen adayı katılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının Türkiye'nin farklı sosyo-kültürel yapıya sahip şehirlerden geldiği görülmektedir. Bu farklılığın öğretmen adaylarının görüşlerini de etkileyeceği beklenmektedir.

Verilerin Toplaması ve Uygulama Süreci

Bu araştırmada belirli soruların cevabını bulma ve görüşme esnasında ek bilgi ile karşılaşılma ihtimalleri göz önüne alınarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme soruları açık uçlu sorular içermektedir. Görüşme formları, Öğretmen Adayı Katılım Dilekçesi ve Üniversitenin Yayın Etiği Kurulu tarafından verilen Etik Kurul Kararı Belgesi, etik sorunların ortaya çıkması durumunda görüşmelerin ses kayıtları ile transkripsiyonları ileride başvurmak üzere saklanmıştır.

Araştırma verileri, 2021 yılı aralık ayında, sosyal bilgiler öğretmeni adayları ile yapılan yarı-yapılandırılmış görüşmelerle toplanmıştır. Yarı-yapılandırılmış görüşme, popüler kültürün sosyal bilgiler öğretmeni adaylarının hayatlarını nasıl etkilediğini anlayabilmek amacıyla tercih edilmiştir. Katılımcıların konuya ilişkin bakış açıları daha derinlemesine anlamak için, onlara ek sorular sorabilmek, sorulara verdikleri cevapları örneklendirmeleri veya ayrıntılı açıklamalarını istemek ve görüşmeleri belli düzende gerçekleştirmek (Bogdan & Biklen, 2007; Marshall & Rossman, 2006) amacıyla yarı-yapılandırılmış görüşme planlanmıştır. Görüşmeler ses kayıt cihazıyla kayıt edilerek gerçekleştirilmiştir. Sosyal bilgiler öğretmeni adaylarına yarı-yapılandırılmış görüşmede şu sorular sorulmuştur: *“Popüler kültür denince aklınıza ne/neler gelmektedir?”* *“Popüler kültür yaşamınızı nasıl etkilemektedir?”*

Etik Kurallara Uygunluk

Bu çalışma yapılırken etik kurul izni alınması gerekmektedir. Bu nedenle Kastamonu Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler

Araştırma ve Yayın Etik Kurulu'nun 23 sayılı toplantısında alınan 01.12.2021 Tarih ve 68282350/22021/G023 sayılı kararı ile etik kurul izni alınmıştır. Ayrıca araştırmada belirli soruların cevabını bulma ve görüşme esnasında ek bilgi ile karşılaşılma ihtimalleri göz önüne alınarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme soruları açık uçlu sorular içermektedir. Görüşme formu, Öğrenci İzin Formu ve Üniversitenin Yayın Etiği Kurulu tarafından verilen Etik Kurul Kararı Belgesi, etik sorunların ortaya çıkması durumunda görüşmelerin ses kayıtları ile transkripsiyonları ileride başvurmak üzere saklanmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırma verilerinin çözümlenmesinde nitel verilerin analizi sürecinde kullanılan betimsel ve sürekli karşılaştırma analiz biçimlerinden yararlanılmıştır (Marshall & Rossman, 2006). Verilerin analizi araştırmacı ve başka bir alan uzmanı tarafından şu aşamalar izlenerek gerçekleştirilmiştir. İlk önce, görüşme kayıtlarından Word belgesine aktarılan görüşmelerdeki cümlelerin ve kelime gruplarının tek tek analiz edilmesi ve satır satır kodlama olanağı sağlanmıştır. Daha sonra iki araştırmacı birbirinden bağımsız olarak kodlamaları gerçekleştirmiştir. İki araştırmacı tarafından yapılan kodlamalar birlikte karşılaştırılarak kategoriler oluşturulmuştur. Kategoriler oluşturulduktan sonra her bir öğretmen adayına ilişkin veriler ve kodlamalar karşılaştırılarak benzerlik ve farklılıklar belirlenmiştir. Kategoriler oluşturulurken konu ile ilgili literatür dikkate alınarak kabul görme, değişen değerler, kapitalizmin etkileri, hayaller ve kolay yollar kategorileri temel alınmıştır. Araştırmada ortaya çıkan kategoriler; *“Popüler Kültür Unsurları”* adıyla tek tema altında toplanmıştır. Kategoriler, öğretmen adaylarının görüşlerinden yapılan doğrudan alıntılarla desteklenmiştir.

Bulgular

Sosyal Bilgiler Öğretmeni Adaylarının Popüler Kültür Algıları ve Popüler Kültürün Hayatlarına Etkisi

Sosyal bilgiler öğretmeni adaylarının görüşlerinden elde edilen popüler kültür algılarına yönelik bulgular; *“Kabul Görme,”* *“Değişen Değerler,”* *“Kapitalizmin Etkileri,”* *“Hayaller”* ve *“Kolay Yollar”* olmak üzere beş kategoride altında toplanmıştır. Bununla birlikte popüler kültürün öğretmen adaylarının yaşamlarını nasıl etkilediğine ilişkin açıklamalara da bu kategoriler altında yer verilmiştir.

Tablo 3'teki kategorilere ve kodlara bakıldığında popüler kültürün sosyal bilgiler öğretmeni adaylarının günlük yaşantısını; kabul görme ve beğenilme duygusundan, tüketim alışkanlıklarına, ailede edindiği değerlerden hayallerine kadar etkilediği görülmektedir. Popüler kültürün bu kategori ve kodlar dahilinde sosyal bilgiler öğretmeni adaylarının hayatlarını nasıl etkilediğine ilişkin görüşlere yer verilmiştir. Bu görüşler doğrultusunda sosyal bilgiler öğretmeni adaylarının popüler kültür algıları ve popüler kültürün hayatlarına etkileri daha net anlaşılacağı beklenmektedir.

Kabul Görme

Kabul görme kategorisinin içerdiği kodlara bakıldığında sosyal bilgiler öğretmeni adaylarının popüler kültür algılarını bu kategori için dışlanma korkusu ve beğenilme duygularının baskın olmasıyla açıklamaya çalıştıkları görülmektedir. Buna bağlı olarak da etrafına gösteriş yapma psikolojisi içinde olduğu anlaşılmaktadır. Öğretmen adaylarının büyük bir çoğunluğu kabul görmek adına popüler kültürü belli ürünlerde marka (Kahve, sigara, telefon, kıyafet markası) ile açıklamaya çalışırken sadece 4 öğretmen adayı (Kezban, Hasan, Baran ve Ceren) dinledikleri müzik türü ve siyasi görüş bakımından açıklamaya çalışmışlardır. Kullanılan ürünlerde

Tablo 3.
Sosyal Bilgiler Öğretmeni Adaylarının Popüler Kültür Algısı

Tema	Kategori	Kod
POPÜLER KÜLTÜRÜN ETKİLERİ	Kabul Görme	<ul style="list-style-type: none"> Kıyafetlerinin Markası İçilen Kahve Türü Gidilen Mekanlar Telefonunun Markası Sigaranın Markası Dinlenen Müzik Türü Siyasi Görüş
	Değişen Değerler	<ul style="list-style-type: none"> Şiddet Eğilimi Artan Boşanmalar Arkadaşlık İlişkileri Dilde Yozlaşma Oyunların Türü Yeme-İçme Kültürü Sosyal Medya
	Kapitalizmin Etkileri	<ul style="list-style-type: none"> Özel Gün Kutlamaları Alışveriş Merkezleri Modayı Takip Tüketim Alışkanlıkları
	Hayaller	<ul style="list-style-type: none"> Yurt Dışında Yaşamak Zengin Olmak Ünlü Olmak Okuduğun Mesleği Yapabilmek Bir İşinin Olması
	Kolay Yollar	<ul style="list-style-type: none"> Sanal Paralara Yatırım Torpil Sözde Statü Zengin Eş Arayışı

markanın önemli olduğunu ve bir ortamda bu markalı ürünler sayesinde daha kolay dikkat çekilebileceğini söyleyen Hatice şunları söylemiştir:

“Arkadaş ortamlarında Iphone kullanmak, Nike, Adidas gibi markalardan giyinmek Starbucks’tan kahve içmek hatta bu kahvecinin bardağıyla dolaşmak insana ayrıcalık katıyor sanki. Sıradan bir kafede oturmak yerine öğrencilerin daha çok takıldığı yerlere gidip oturmak sanki daha çok havalı. Yeni tanıştığın kişilerle daha çabuk kaynaşmanı sağlıyor gibi. Ama şöyle de bir durum var; normalde sıradan bir yerde bir kahveyi 6-7 Liraya içebileceksen o mekanlarda bir kahveye 15-20 Lira veriyorsunuz. Aslında nasıl bir arkadaş grubunun içinde olmak istediğinizle ilgili. Havalı tiplerle birlikte olmak istiyorsanız içtiğiniz sigaranın, ayakkabının, kıyafetlerin, kullandığınız telefonun markasına önem vermeniz gerekmektedir.”

Tufan beğenilmek ve önemsenmek adına şu an popüler ne varsa yapılmasının yanlış olduğunu anlatmaya çalışırken popüler kültür algısını şöyle açıklamaya çalışmıştır:

“Çoğunluk birbirinin kıyafetlerinin, ayakkabılarının markasına bakıyor. Sanki Nike veya Puma ’dan giyinse daha kaliteli bir insan olacaktı gibi. Tanıdıklarımın büyük çoğunluğu özellikle ayakkabılarını bu ünlü markalardan almaya çalışıyorlar. Bursları var ve burslarının önemli kısmını

bu markalara harcıyorlar. Sonra hayatlarının her yerlerinden kısmaya çalışıyorlar. Kalite illa ki marka demek değil bence. Bu markalar popüler diye, çoğunluk bu markalardan giyinmiyor diye az olan parayı da bunlar için harcamak bana mantıklı gelmiyor.”

Arkadaş grubunun popüler olan müzikleri dinlediğini ve kendisinin de sevmediği halde bu müzikleri neden dinlediğini akran bas-kısı açısından açıklamaya çalışan Kezban şunları söylemiştir:

“Aslında ben türkülerini severim. Ama sınıfımdan ve yurttan arkadaşlarım bazı ünlüler var onları dinliyor. Ben arada çaktırmadan türkü açtığımda offf bu ne ya, değiştirin şunu diyorlar. O dinledikleri şarkıların sözleri çok çirkin ve bazıları küfür de içeriyor. Ama ben de dışlanmamak için arkadaşlarımdan dinlediği müzikleri dinliyorum onlarla. Yalnızken türkülerimi dinliyorum açıkçası. Onlar beni dışlamasın diye böyle davranıyorum. Yaptığının doğru olmadığını biliyorum. Ama yalnız kalmaktansa böyle davranmayı doğru buluyorum.”

Baran özellikle erkek öğrenciler arasında tutulan partinin önemli olduğunu ve genelde gençler arasında popüler olan bir partiyi tutmanın çevresi açısından kabul görmek anlamına geldiğine değinirken bu durumda kendi hayatında yarattığı olumlu gelişmeyi de şöyle anlatmıştır:

“Biz erkek öğrenciler arasında özellikle de yurttan kalanlar arasında illa ki siyaset konuşulur. Hangi partiyi tuttuğunu öğrenmek ister üst sınıflar. Türkiye’de her daim gençler arasında yaygın olan popüler bir parti vardır ve senin de o partinin görüşünde olman beklenir. Ben aslında o partinin görüşünde değilim ama dışlanmamak için o partiyi tuttuğumu söyledim. Bu partiyi tutanlar bir yerde buluşurlar ben her zaman gitmem. Derslerimi bahane ederim. Ben yüksek lisans yapmak istediğim için İngilizce kursuna yazıldım. İngilizce 'ye çok çalışmam gerek. Bunu bahane ederim ve bana pek baskı yapmazlar. Ama onlar beni aralarından atmasınlar diye de bu buluşmalara arada gideri biraz durur ve konuşulanları dinlerim. Aslında bu durum o görüşten insanları da anlamama yardımcı oldu. Üniversiteye kadarki çevremde hep benimle aynı görüşe sahip insanlar olduğunu fark ettim. Aslında farklı siyasi görüşteki insanları da anlamak gerekliydim. Bu benim siyasete bakış açımı da etkiledi diyebilirim.”

Sevdiği ve alışık olduğu müzik türünü dinlerken sıkıntı çektiğini anlatan Hasan duygularını şöyle ifade etmiştir:

“Ben Trabzon’dan geldim yani Lazım. Bizim oraların müzikleri bu pop müzikler gibi değil. Daha bir içli daha bir başka. Benim çevremdekiler bu Laz müziklerini dinlemiyorlar. Ben 1. Sınıftayken yurttan kalıyordum. Odada açıyordum bu müzikleri. Oda arkadaşlarım çok sıkıcı dedi. Bizim türküler bile yürektendir. Öyle hop pop müzikleri gibi anlamsız sözleri yoktur, duygu yüklüdür bizim şarkılar. Zaman geçtikçe bir baktım çoğunluk pop müzik dinliyor ve çok da beğeniyorlar. Ben sırtıyorum sanki onlar arasında. Ben de o pop müziklere arkadaşlarım yüzünden alıştım. Bu pop müzikte de garip sözcükler, anlamsız cümleler var. Onları kırmamak için, onlarla ortak sevdiğimiz şeyler olsun diye dinlemeye başladım. Bazı pop müzikler iyi ama çoğu kalıcı değil. 1. sınıftayken popüler olan şarkılar ve şarkıcılarla şimdi popüler olan şarkılar ve şarkıcılar aynı değil. Ayrıca bu tür müzikler insanlara dilimizi yanlış kullanmayı veya konuşurken bu şarkılarda geçen garip sözcükleri kullanmamıza neden oluyor. Ama Kazım Koyuncu,

Fuat Saka, Volkan Konak şarkılarının yeri bende hep ayırdır. Onlar geçici değildir.”

Öğretmen adaylarının bu kategoriye ait görüşlerine genel olarak bakıldığında; markalı bir ürünü kullanmanın, genel olarak dinlenen müzik türünü dinlemenin ve çoğunluğun tuttuğu partiyi tutmak zorunda kalmanın toplumda prestij sağlamasının yanında beğenilme, gösteriş yapma, kabul görme gibi duyguları da yaşattığından bahsettikleri görülmektedir. Bununla birlikte popüler kültürün öğretmen adaylarına hemen hemen her alanda (Kahve, giysi, ayakkabı, sigara ve telefon vb.) dayattığı marka takıntısının gençlere maddi yük olarak geri dönmesinden kaynaklan sıkıntılar yaşadığı da tespit edilmiştir.

Değişen Değerler

Sosyal bilgiler öğretmeni adaylarının popüler kültür algılarını değişen değerler kategorisi altında açıklamaya çalışırken popüler kültürün öğrenciler üzerindeki etkilerinin; toplumsal ve ailevi sorunlar, saldırgan davranışlar, arkadaşlık ilişkileri, tüketim alışkanlığı, yeme-içme şekli ve sosyal medya unsurları bakımından olumsuz etkiler şeklinde olduğu görülmektedir. Popüler kültürün değerlere olan olumsuz etkilerine hemen hemen tüm öğretmen adayları değinmiştir. Aşağıda öğretmen adaylarından bazılarının düşüncelerine yer verilmiştir. Özellikle gençler arasında yeme-içme kültürünün oldukça değiştiğini ve hızlı beslenme şekline şikâyet eden Kadir düşüncelerini şöyle ifade etmiştir:

“Benim geldiğim yerde pide, lahmacun, börek çeşitleri, tatlı çeşitleri öyle çabucak yapıp yenmez. Yemek yemekten bir tat alma, keyif alma önemlidir. Fast food diye bir alışkanlık var ve bu ürünler sağlıksız. Geçen yıl pandemi sebebiyle uzaktan eğitim aldık ve evde sağlıklı beslendik. Bu yıl yurda geldim. Okulda falan arkadaşlarım daha çok sandviç, hamburger, pizza yemek istiyor. Ben de onlara ayak uydurdum. Bu yüzden hem hızlı yiyoruz ki bence bu ürünler insanı doydurmuyor hem de kilo alıyoruz. Ben bu moda beslenme türü yüzünden geldiğimden beri 3 kilo aldım. Çevremdekiler böyle yiyeceklerin yendiği yerlere takılmayı sevdiğinden ben de onlara uyuyorum. Ama bizim Türk Mutfağında çok sağlıklı ve lezzetli yemekler, tatlılar var. Küçük çocuklara etli ekmekek desem bilmezler ama hamburgeri hemen bilirler. Popüler kültür yediklerimizi de etkiledi hem de olumsuz etkiledi bence.”

İnsanlar arasında şiddet eğiliminin gittikçe arttığını eleştiren Melike konu ile ilgili düşüncelerini şöyle anlatmıştır:

“Kızlarla yurtta kantine dizi izlemeye iniyoruz. Çoğu dizide şiddet çok fazla olduğundan bir türlü istediğimiz diziyi bulamadık. Biz zaten burada ailelerimizden uzaktayız ve akşamları yurtta oyalanacak şeyler arıyoruz kendimize. Aile sevgisinin, samimi arkadaşlıkların olduğu diziler yok maalesef. Son dönem dizilerde dövme, küfür etme, öldürme gibi hep şiddet içerikli şeyler var. Eğer dizilerde böyle şiddetler yoksa o diziler izlenmiyor sanırım. Bence ülkemizde keyif aldığımız değerlerimiz de değişti. Yalancılık, entrika, racon kesme, dövme, kan akıtma öne geçti.”

Toplumda öfkeli insanların her geçen gün arttığından ve şiddetin popüler kültür olduğundan yakınan Ceren şunları söylemiştir:

“Yurtta kızlara bakıyorum mutsuz, memurlara gülmüyorlar, kantin çalışanları ise hep bir şeylerden şikâyet ediyorlar. Dışarı çıkıyorum otobüs şoförü kavgacı, yayalar sürücülere kızıyor, bağırıyor. Sanki bu kadar kavgacı popüler kültür gibi geliyor

bana. Kimsenin kimseye tahammülü kalmadı artık. Haberleri izleyince de hep şiddet içerikli olduğunu görüyorum. Kadınları dövüyorlar. Trafikte sürücüler hiç üşenmeden arabalarından inip birbirlerini dövmeye çalışıyorlar. Sanki daha çok öfkeli olursan daha çok şiddet uygularsan daha güçlü olursun gibi düşünüyor insanlar. Artık bu aralar şiddetin de popüler kültür olduğunu düşünüyorum.

Gündüz kuşağında televizyondaki programları popüler kültür açısından yorumlayan Candan düşüncelerini şöyle ifade etmiştir:

“Ben evliyim ve bir çocuğum var. Okulda dersim yoksa evde çocuğumla ilgileniyorum. Çocuğum uyuyunca televizyon izlemek istiyorum ama ulusal kanallarda inanılmaz sağlıklı programlar yok. Gündüzleri televizyon programlarında arkadaşların birbirine düşman olduğu, boşanmaların çokça ele alındığı ve aile kurumunun iyice önemsizleştirildiği, aldatmaların ön planda olduğu ve daha bir sürü ahlaksız davranışların olduğu programlar bulunuyor. İnsanlar bir kere hep birbirlerine bağırıyorlar, kavgacı bir tavırla birbirleriyle konuşuyorlar ve çok ciddi bir şekilde bu programlar hemen hemen her kanalda saatlerce yer alıyor. Demek ki izleyeni çok ki bu programlar tutuyor. Annemin dediğine göre eskiden yemek programları, örgü programları olurmuş kanallarda. Böyle boşanmaların, şiddetin çokça işlendiği saygısızlığın zirve yaptığı programlar yokmuş. Demek ki değerlerimizde değişmeler olmuş ki bizim toplumumuz bu programlara önem veriyor. Popüler olan bu olumsuzluklar hem kültürümüzü olumsuz etkiledi hem de önem verdiğimiz değerlerimizin değişmesine neden oldu bence.”

Sosyal medyanın insanların özentilik duygusunu arttırdığını düşünen Melike duygularını şöyle anlatmıştır:

“Sosyal medyada durumu iyi olan insanların kendi sosyal medya hesaplarından gittikleri yerleri paylaşması, güzel kıyafetleriyle poz vermesi ya da yedikleri yemeklerin resimlerini çekip hesaplarına koyması aslında çok ayıp. Bunlara özenen, bu tür şeylere sahip olmayan insanlar olabilir diye hiç düşünmüyorlar. Bazen ben bile özeniyorum. Ama tabi her şey parayla ilgili. Paran varsa bu tür şeylere sahipsin demektir. Bu fotoğrafların altındaki yorumlarda yabancı kelimelerle Türkçe'nin bir arada kullanıldığını görürsünüz. Bazen öyle sözcüklere rastlıyorum anlamlarını bilmiyorum. Gençlerin kendi dillerini oluşturduğunu ve Türkçe'nin artık doğru kullanılmadığını anladım.”

Boşanmaların gittikçe arttığını söyleyen Ceren bunun nedenlerini şöyle açıklamaya çalışmıştır:

“Dizilere baktığımızda birbirine tahammülü olmayan eşler, birbirini aldatan çiftler, boşanan aile tipleri ya da dürüstlüğü olmadığını ilişkiler ön planda tutuluyor. Tabi bunu izleyen aileler de zaten aralarında sorun varsa hiç birbirine değer vermeden boşanma davası açıyor bence. Sosyal medya hesaplarındaki içerikler, diziler kadın ve erkeği etkiliyor sanırsam.”

Candan sosyal medyanın kullandığımız sözcükleri etkilediğini ve bu sözcüklerle konuşma şeklinin popüler kültürün etkisiyle ortaya çıktığını şöyle anlatmıştır:

“Sosyal medyada insanlarda özentilik duygusu oluşturuyor. Çoğunluktan farklı konuşmak, farklı davranmakla daha üstün olduğunu sanan kişiler türedi. Tamam yerine tmm, ok gibi sözcükleri kullanmak moda. Bir kahve alayım diyeceklerine bir

kofî alayım diyorlar. Yabancı kelimeler kullanarak konuşmanın çok havalı olduğunu sanıyorlar. Bence önemli olan her şeye rağmen bozulmadan kendi dilimizi kullanabilmektir. Gerçi bu oldukça zor. Dükkanların isimleri, otellerin, restoranların isimleri bile yabancı.”

Zaman içinde oyunların türünün de değiştiğini ve popüler kültürün oyunları etkilediğine dikkat çekmeye çalışan Serhan gözlemlerini şöyle anlatmıştır:

“Benim küçüklüğümde yani ilkokul, ortaokul zamanlarımda sokakta akşama kadar oynardık. Şimdi çocukları gözlemliyorum evde bilgisayar ya da tableten oyunlar oynayarak zamanlarını geçiriyorlar. Bizim aile toplandığı zaman çocuklar hemen annelerinin telefonlarını alıp birlikte oyunlar oynamaya çalışıyorlar. Biz küçükken ailemiz toplandığında sessiz sinema, isim-şehir-hayvan gibi oyunlar oynardık ya da çizgi film izlerdik. Şimdiki çizgi filmler bile değişik, şiddet içeriyor, kavga ve garip yaratıklar falan var.”

Değerleri toplumun temeli olarak gören öğretmen adaylarının gün geçtikçe popüler kültür yüzünden değişen değerlerimizin etkilerinin farkında olduğu ve bu durumdan rahatsız oldukları görülmektedir. Öğretmen adaylarının arkadaşlık ve aile ilişkilerinde bozulmalar, hoşgörü, sevgi, anlayış ve barışçıl olma gibi değerlerin yerini şiddet içerikli değerlerin almasından, anadilimizdeki bozulmalardan oynanan oyunlara, yeme-içme kültüründen dilde yozlaşmaya kadar değerlerimizin değişmesinden hoşnut olmadığı ve bu durumu popüler kültürün olumsuz etkisi olarak anlamlandırdıkları tespit edilmiştir.

Kapitalizmin Etkileri

Kapitalizmin Etkileri kategorisine bakıldığında; oluşturulan kodların büyük bir çoğunluğunun tüketimi arttırmaya yönelik olduğu görülmektedir. Öğretmen adayları popüler kültürün etkisiyle tüketim alışkanlıklarının değiştiğini ve buna bağlı olarak da daha çok para harcamaya yönelik etkinliklere önem verildiğini anlatmıştır. Bununla birlikte belirleyici faktör olan paranın toplumda sınıfsal farklar yarattığına da değinmişlerdir. Sevgililer günü, doğum günü gibi kutlamaların abartıldığını ve bunları popüler kültüre bağlayan Baran şunları söylemiştir:

“Tüm bu özel günlerin popüler kültür sayesinde hayatımıza girdiğini düşünüyorum. Bu özel günlerde mağazalarda, internet sitelerinde, sosyal medyada kapitalizmin yarattığı ve popüler kültür yüzünden de hayatımıza yerleşen özellikle sevgililer günü kutlamalarından hiç haz almıyorum. Birbirini seven iki insan Dünya'nın ilan ettiği bir günde birbirlerine neden illa ki hediye almak zorunda bırakılır ki? Özellikle kızlar bu tür günleri çok seviyor ve hediye bekliyor. Kız arkadaşım böyle günlerin anlamsız olduğunu anlatmaktan yoruldu. Suratını asmıştı bana hediye almadım diye. Kızlar daha çok etkileniyor ve biz erkeklerden mutlaka hediye bekliyorlar. Popüler kültürün zihinleri böyle karıştırmasını, insanların hayatlarını bu kadar işgal etmesini ve insanlara toplumsal baskı yoluyla para harcatıp hediye aldırmasını doğru bulmuyorum. Böyle günlerin insanların bilinçli para harcamasını olumsuz etkilediğini düşünüyorum.”

Popüler kültürün etkilerinin başında gelenekselleşmiş olan yılbaşı kutlamalarının geldiğini söyleyen Fatma Nur, bu durumu şöyle yorumlamıştır:

“Bizim kültürümüzde yılbaşı ağacı, süsler, yılbaşında alınan hediyeler gibi şeyler yok aslında. Batı'ya özenme durumu.

Aileler yapay yılbaşı ağacı alıyorlar, çocukları da bu ağaçları süslüyor, ışıklandırıyorlar. Çok abartılı buluyorum bu yılbaşı kutlamalarını. Bence popüler kültürün bize getirdiği bir kutlama. Yeni bir yıla giriyoruz ve bunun için mutlu olmak, yeni yıla ilgili hayallerinin olması yeterli.”

Özel gün kutlamalarını abartılı ve gereksiz bulan Candan deneyimlerini şöyle anlatıyor:

“Ben hamile olduğumu öğrendiğimde bunu çevremle de paylaştık. Arkadaşlarım bana cinsiyet partisi yapalım diye baskı yaptı. Artık herkes yapıyormuş, bu partiler meşhur olmuş ve eğlenceli geçiyormuş. Çocuğun cinsiyeti için parti yapmak ve bu partiye gereksiz yere sadece başkalarına gösteriş olsun diye para harcamak tamamen popüler kültürün etkisi bence. Çocuğum dış çıkardı. Bu sefer de dış partisi yapılıns dediler. Ailemden yakınlarım bile baskı kurdu. Bu partiler bence gösteriş yapmak için. Dış partisi ne ya! Tabi bununla da bitmedi. Doğum günü partisi yapılıns dendi. Bir mekânda olsun dediler. Herkes bir concept belirliyormuş. Mesela oğlun varsa Batman karakteri içerecekmiş parti süsleri, tabaklar, bardaklar... Yani bu popüler kültürün bizde yarattığı özentilik duygusundan kurtulmak zor sanırım.”

İbrahim moda olan her şeyi takip etmenin rahatsızlık verici olmasıyla ilgili görüşlerini şöyle anlatmıştır:

“Kıyafetlerle ilgili bir şey moda oluyor. Bana yakışır mı diye düşünmeden büyük çoğunluk buna uyuyor. Erkekler arasında dar pantolonlar moda oldu. Benim arkadaşlarımın çoğu bu dar kotları giyiyorlar ve bence çok da komik oluyorlar. Bence moda diye her şeyi denemek yanlış. Sonra takım elbiselerin pantolonlarının boyunu kısalttılar, altına ayakkabıyı da çorapsız giydirdiler. Valla çok çirkin. Bizim oradaki düğünlerde görüyorum arkadaşlarımın takım elbiseleri böyle. Yani şimdi erkek, kadın diye ayırmak istemem ama erkeklerin de belli bir giyinme tarzı vardır hani. Hep bunlar özentilikten, başkalarına hava atmak istemekten.”

Kapitalizmin etkisinin en çok görüldüğü yerlerin başında alışveriş merkezlerinin geldiğini söyleyen Serhan, konu ile ilgili şunları söylemiştir:

“Herkes mutlaka hemen hemen her şehirde olan o büyük alışveriş merkezlerine gidiyordur. Bu alışveriş merkezleri çok tehlikeli aslında. Yılbaşı, Sevgililer Günü, Anneler Günü... vb. gibi özel günlerde buradaki mağazaların camları hemen süsleniyor. Öyle yazılar yazıyorlar ki, öyle süslüyorlar ki illa hediye almak zorundaymış gibi geliyor insana. Mesela ben anneme sadece çiçek alacaktım bir Anneler Gününde ama mağazanın birinde annenizi mutlu etmenin yolu, onun işlerini kolaylaştırmasına yardımcı olmaktır. ...markalı ütü sayesinde anneniz daha az yorulacaktır, sizle de daha çok vakit geçirecektir gibi şeyler yazmışlar. Beni bu cümle çok etkiledi ve babamın da desteğiyle anneme Anneler Gününde o ütüyü aldık. Sonradan öğrendim ki annemin ütüye ihtiyacı yokmuş, onun ütüsü gayet iyiymiş. Bu alışveriş merkezleri bence insanların bilinçsizce para harcamasına neden oluyor.”

Öğretmen adayların görüşlerinin tamamında popüler kültürün etkisiyle kapitalizmin dayatmalarına olan sitemler hissedilmektedir. Tüketimi körükleyen, insanların duygularını etkileyen, üretmek yerine tüketmeyi özendirilen popüler kültürün etkilerini kendi deneyimleriyle anlatmaya çalışan öğretmen adayları, kapitalizmin

dayatmaları sonucunda insanların tüketim kültürüne alıştırılmaya çalışıldığından söz etmeye çalışmıştır. Kapitalizmin etkilerinin farkında olan ve kendilerince yaratılmak istenen bu düzene direnen, popüler kültür unsurlarından etkilenmemeye çalışan öğretmen adaylarının bu konuda bilinçli olduğu görülmektedir.

Hayaller

Hayaller Kategorisine ilişkin kodlara bakıldığında; öğretmen adaylarının gelecekle ilgili beklentilerinin olduğu görülmektedir. Hayalleri arasında yurt dışında yaşamak olduğunu söyleyen Tufan, gerekçelerini şöyle açıklamıştır:

“Bilindiği gibi Türkiye’de öğretmen olabilmek için KPSS gibi zorlu bir sınavdan çokyüksek puan almak gerekiyor. Gerçi yüksek puan alınsa bile mülakatta elenme olasılığı da var. Yani 4 yıl okuyoruz ve atanmak için bekliyoruz. Atanamasak başka işler yapıyoruz. Benim amca oğlum Türkçe Öğretmenliği okudu ve 3 yıldır atanmıyor. O da babasıyla boyacılık yapıyor. Ben bu yüzden yurt dışında yaşamak istiyorum. Orda bir iş bulup aile kurmak istiyorum. Çünkü bizim paramızın değeri düşük ve asgari ücret de belli. Öğretmenlere verilen maaşlar da ortada. Türkiye’de geçinmek zor. Ben bir şekilde yolunu bulup yurt dışında yaşamayı deneyeceğim. Sadece ben istemiyorum yurt dışında yaşamayı. Çevremde çok arkadaşımın böyle hayalleri var.”

Popüler kültürün insanları zengin olmaya veya ünlü olmaya özendirildiğini söyleyen Hatice düşüncelerini şöyle dile getirmiştir:

“Dikkat edin dizilerde hep bir ünlü olmak, zenginlik, bolluk içinde yaşamak gösteriliyor. Çok iyi arabaları kullanmaya, güzel kıyafetleri giymeye, büyük evlerde yaşamaya özendiriliyor insanlar. Benim de hoşuma gidiyor açıkçası. Arada kendimi o dizilerde oynayan oyuncuların biriymişim gibi hayal kuruyorum. Zengin olmak isterdim. Ünlü olmayı daha çok isterdim. Ünlü olursam çok param da olurdu. Geleceğim için kaygılanmazdım da. Buradan mezun olursam atanır mıyım, atanamazsam ne iş yapabilir gibi düşünmezdim.”

İnsanların okudukları meslekleri yapabilmenin artık hayal olduğunu ve son yıllarda artık bunun popüler kültür olduğunu anlatan Ceren, duygularını şöyle dile getirmiştir:

“Her yıl çok fazla insan okudukları üniversitelerden mezun oluyor. Bunlardan kaç tanesi okudukları mesleği yapıyor ki? Haberlerde gördüm geçenlerde, Sosyal bilgiler öğretmenliğinden mezun olmuş bir erkek kâğıt toplayıcılığı yaparak para kazanmaya çalışıyor. Başka bir haberde de gene öğretmenlik okumuş biri inşaatta çalışıyordu. Başa birisi ise apartman görevlisi olarak çalışıyordu. Benim durumum da böyle olur diye çok korkuyorum. Bir de kadınların mutlaka çalışması gerektiğine inanıyorum. Ben 4 yıl boyunca okuyorum. Sonucu iş aramak ya da evde oturmak olmamalı. Öğrencilerim olsun, onlara sosyal bilgiler anlatayım istiyorum. Başak bir işi yapmak istemiyorum. Bu yüzden 2. Sınıftan beri KPSS denen sınava çalışıyorum.”

Yukarıda görüş bildiren öğretmen adaylarının dışındaki başka öğretmen adayları da bu konuya değinmiştir. Öğretmen adayları gelecekle ilgili beklentilerini hayalleriyle bağdaştırmıştır. Gelecekte beklediklerine bakıldığında öğrencilerin kendi hayatlarını garantiye almak istedikleri görülmektedir. Öğretmen adaylarının ünlü veya zengin olma istediğinin arkasında bile geleceğini garantiye alma isteği bulunmaktadır. Mesleğini yapabilme ve bir işinin olması gibi gerçekçi konuları öğretmen adaylarının popüler kültür

olarak görmesi; ülkedeki işsizlik sorunundan kaynaklanan gelecek kaygısı içinde olduklarını göstermektedir.

Kolay Yollar

Kolay yollar kategorisine bakıldığında popüler kültürün emek verilmeden belli bir statüye sahip olma ve para kazanmaya ilişkin kodların olduğu görülmektedir. Öğretmen adayları bu kategoride popüler kültürün olumsuz etkilerini ahlak bazında değerlendirmiştir. Hayatını garantiye almanın yolunun para olduğunu vurgulayan Hasan, son zamanlarda popüler kültür olarak sanal paraların ön planda olduğunu şöyle anlatmıştır:

“Bu aralar televizyonda sürekli bitcoin, eteryum gibi sanal paralarla ilgili reklamlar dönüyor. İnsanlara sanki bu paralara yatırım yaparlarsa yatırdıklarından daha çok kazanacaklarmış gibi anlatılıyor. Zaten insanlar kolay yoldan çok para kazanma derdindeler. Biz öğrenciler arasında bile bu paralara yatırım yapanlar var. Bu yatırım sayesinde ikinci ayda yatırdığından çok daha fazla para kazanan arkadaşlarım var. Ben cesaret edemiyorum açıkçası.”

Zengin bir eş ile evlenmenin popüler kültür olarak algılayan Melike düşüncelerini şu şekilde ifade etmiştir:

“Biz kızların arasında zengin eş ile evlenme gibi konuşmalar hep vardır. Zengin eş demek rahat yaşamak demektir. Zengin eşin olunca gelecek kaygın da olmaz.”

Popüler Kültürün etkileri arasında torpille bir yerlere gelmek olduğunu anlatmaya çalışan Kadir şunları söylemiştir:

“Bir işe alınmanın en kolay ve emeksiz yolu uygun bir torpille bulmaktır. Sadece bir işe girmek için değil, mesela hastanede bir işiniz var orda bir tanıdığınız hemencecik işinizi halleder. Popüler kültürün en olumsuz yanı insanları emek vermediği şeylere alıştırmasıdır bence. Aslında toplumda kurulan düzen de böyle. Ailecek yaşadığımız bir olayı anlatayım size. Babaannem için devlet hastanesinin ortopedi bölümünden randevu almaya çalıştık. Bize 2 ay sonrasına randevu verdiler ve babaannemin de bacağında şişme vardı, ağrıları çoktu. Yan apartmanda oturan annemin gün arkadaşının kızı o hastanede tıbbi sekretermiş. Annem ona babaannemin durumunu anlattı. O kız dört gün sonrası için randevu ayarladı bize.”

Torpille önemli statülere gelen insanların gün geçtikçe arttığını anlatan İbrahim konu ile şunları söylemiştir:

“İnsanlar bir yolunu bulup hak etmediği yerlere geliyorlar. Torpille önemli mevkilere gelen insanların bir bakın. Oturdıkları koltuğun hakkını verecek yeterli bilgi ve görüşe sahip olduklarını düşünmüyorum. Popüler kültür insanların kolay yollardan hiç hakkı olmadığı yerlere gelmesini normalleştirdi. Çünkü çoğunluk doğru yolun bu olduğunu zannediyor. Düzen böyle sanırım.”

Torpilin insanları hak edilmeyen bir statüye getirmesi ile ilgili deneyimini anlatan Kezban duygularını şöyle ifade etmiştir:

“Babam devlet dairesinde memur olarak çalışıyor. Bazı sınavlara girdi ve yüksek de puan aldı. İşinde yükselmeyi çok istiyordu. 20 senedir de memur. Ama istediği pozisyona babamın yerine 2 yıllık bir memuru getirdiler. Babamın anlattığına göre işleyiş falan bilmiyormuş ama bilir gibi yapıyormuş. Etrafındaki memurlara da öfkeli davranıyormuş. Babamı müdür yapsalardı hem deneyimi var hem mesleği ile

ilgili işleyişi biliyor. Babam öyle öfkeli de davranmazdı. İşi bilmeyeni getirince o işi bilmeyen de bilmediğini söyleyemiyor tabii. Etrafına bağırıp çağıyor.”

Kolay yollar kategorisindeki kodlara ve bu kodları üreten sosyal bilgiler öğretmeni adaylarının görüşlerine bakıldığında; öğretmen adaylarının emeğe saygının önemine değindikleri görülmektedir. Popüler kültürde paranın giderek önem kazanmasına değinen adaylar bir yandan da hak edilerek, emek verilerek kazanılan paranın gelecekle için önemli olduğuna da değinmiştir. Bununla birlikte konu ile ilgili söylemlerinden gelecek ile ilgili güvensizliklerinin olduğunu da hissettirmektedirler.

Tartışma

Bu çalışma, sosyal bilgiler öğretmeni adaylarının popüler kültür algısı ve bu algının hayatlarına yansımalarına ilişkin bazı sonuçlar ortaya koymaktadır. Araştırmanın bulgularına bakıldığında; öğretmen adaylarının popüler kültürün etkilediği unsurlara ilişkin görüş ve deneyim sahibi oldukları görülmektedir. Popüler kültür farklı insanları farklı şekilde etkilemektedir. Bu nedenle bu çalışmada görüş bildiren öğretmen adaylarının kendi hayatlarının etkilenmesi doğrultusunda popüler kültür algılarını ifade ettikleri görülmektedir. Öğretmen adaylarının görüşleri popüler kültürün yaşam biçimlerini, tercihlerini ve yargılarını nasıl etkilediğini belirlemek açısından önemli görülmektedir. Popüler kültürün öğretmen adaylarının hayatlarına etkisi; onaylanma, değer yargıları, kapitalizmin etkisi, hayalleri ve emeksiz seçimler bakımından derinlemesine incelenmiştir. Farklı çevrelerde yetişmiş öğretmen adaylarının popüler kültürün kendi hayatlarını toplumu nasıl etkilediğini sorgulama ve anlamlandırma şekillerinin de farklı olduğu tespit edilmiştir.

Günümüzde bireyler için seçtikleri ürünlerde yer alan amblem işaretleri ürünlerin kalitesinden daha önemli hale gelmiştir. Bunun sonucunda seçilen ürünlerde marka daha ön plana çıkmakta hatta takıntı haline gelebilmektedir. Böylelikle bireyler bilinçsiz tüketim alışkanlığı edinmektedir. Araştırmanın bir bulgusu öğretmen adaylarında kendini akranlarına kabul ettirmenin markalı giysiler tercih etme, popüler mekanlara gitme, çoğunluğun seçtiği kahve türü ve markayı tercih etme, çoğunluğun tercih ettiği müzik türüne, siyasi görüşe, içilen sigara ve kullanılan telefon markasına yönelmenin kısacası popüler olana tercih etmenin, davranışlarını ve tercihlerini popüler olana göre şekillendirmenin hayatlarını nasıl etkilediğini ortaya çıkarmıştır. Öğrencilerin davranışlarını popüler olana göre belirleme isteğinin arkasında bir gruba ait olma isteğinin olduğu görülmektedir. Araştırmanın bu bulgusu Akar (2009)'un çalışmasına katılan öğrencilerin modanın etkisinde kaldığı ve bu etkinin giysilerinin markalarına yansıdığı, öğrencilerin giysi seçiminde popüler olana yöneldiği bulgusuyla örtüşmektedir. Özdemirci (2004) çalışmasında modanın bireylerin tüketim alışkanlığını etkilediği sonucuna varmıştır. Akar (2009) çalışmasında moda olanın etkisinde kalan bireylerin tüketim alışkanlığının arttığını ve önceliklerinin marka olduğu sonucunu ortaya çıkarmıştır. Alvermann (1999) ilkökul öğrencileriyle yaptığı çalışmasında derslerinde çeşitli popüler kültür metinlerini kullanmanın sonucunda öğrencilerin popüler kültür unsurlarına eleştirel yaklaştıkları ve bu konuda bilinç düzeylerinin arttığı sonucuna varmıştır.

Çalışmada, popüler kültürün öğretmen adayları üzerinde; toplumsal problemler, değer değişimi, özentilik, tüketim alışkanlığı, kolay elde edilene yönelme gibi olumsuz birtakım etkilerinin olduğu sonucunu tespit edilmiştir. Çalışmanın bu bulgusu Özgan ve ark. (2014) çalışmasının bulgularıyla örtüşmektedir. Erkal (2006)

çalışmasında popüler kültürün etkisiyle bireylerin kültür bozulmasına maruz kaldıklarını belirtmektedir. Araştırmada popüler kültürün etkisiyle sosyal paylaşım sitelerinin ve görsel medyanın öğretmen adaylarının kimlik karmaşası ve yabancı kültür özentisi yaşamasında olumsuz rol model oluşturmasında, saldırgan davranışların sergilenmesi ve dilde yozlaşmanın da artmasına neden olduğu bulgusuna ulaşılmaktadır. Sakallı (2014) popüler kültürün etki alanının artmasında medya ve televizyonun önemli bir yerinin olduğunu ileri sürmektedir.

Öğretmen adayları popüler kültürün iletişimdeki etkisini gösterdiğini belirtmiştir. Öğrencilerin günlük hayatta kullandıkları kelimelerin değiştiği yeni ve değişik kelime grupları ürettiği ve bunları belli bir grubun kullandığına değinmişlerdir. Temur ve Vuruş (2009), öğrencilerin internette konuşma şekillerini günlük hayattaki konuşmalarına yansıttıklarını, bu konuşma şeklinin Türkçe 'ye uygun olmadığını, dilbilgisi kurallarına uymadığı ve Türkçe'nin özensizce kullanıldığını dile getirmektedirler. Rets (2016)'nın çalışmasında İngilizce öğretiminde popüler kültür unsurlarının kullanımının öğrenmeyi arttırdığını tespit etmiştir. Popüler kültürün etkisini gösterdiği bir başka alanın dinlenen müzik türü olduğunu dile getiren öğretmen adayları çoğunluğun dinlediği müziklerin öğrencilerde Türkçe 'de yozlaşma ve yabancı kültür özentisi gibi etkilerinin olduğunu belirtmişlerdir. Öğrenciler akranlarının çoğunluğunun tercih ettiği müziği akranları tarafından dışlanmamak ve onlardan kabul görmek için dinlediklerini belirtmişlerdir. Özden ve Barışeri (2010) çalışmasında öğrencilerin tercih ettikleri müziklerin akranlarıyla kaynaşmasını sağladığı sonucuna ulaşmıştır.

Öğretmen adayları sosyal adaletsizliğin sonucu olan torpil ve liyakat olmadan önemli statülere gelmenin günümüzde popüler kültürün etkileri arasında olduğunu belirtmişlerdir. Bununla birlikte mesleklerine atanma sorunu ile karşı karşıya kaldıklarını belirtirken torpilin ön planda olduğuna dikkat çekmişlerdir. Öğretmen adaylarının görüşlerinden sosyal adaletsizlik yüzünden popüler kültürün adayların gelecek kaygısının artmasıyla yaşam tarzının ve hayallerinin değiştiği sonucuna ulaşılmıştır. Arı ve Yılmaz (2015) yaptıkları çalışmada öğretmen adayları KPSS sonunda atanmadıklarından gelecek kaygısı yaşadıklarını ve geleceğe umutla bakmadıklarını belirtmişlerdir. TÜİK, 2020 verilerine göre genç nüfusta işsizlik oranı %25,3, istihdam oranı %29,2'dir. Türkiye nüfusunun %31,4'ünü gençlerden oluştuğu düşünülürse genç nüfustaki işsizlik oranının kaygı ve beraberinde başka sorunları da getirebileceği kaçınılmazdır. Öğretmen adayları bir iş sahibi olmanın, mesleklerine atanmanın bir hak olduğunu ve bu hakta sahip olamamanın sonucunda hayallerinin değiştiğini ve kolay yollardan bir şeyleri elde etme isteklerinin arttığı çıkarımında bulunmuşlardır.

Sonuç ve Öneriler

Öğretmen adayları popüler kültürün toplum değerlerini, kapitalizmin de etkisiyle gelenek, göreneklerini etkilediğini, hayat felsefelerini değiştirdiğini ve seçimlerini popüler olandan yana yaptıklarını yaşantılarıyla açıklamaya çalışmışlardır. Öğretmen adaylarının görüşlerinden popüler kültürün günlük hayattaki davranışları etkilediği ve bu davranışlara yön veren nitelikte olduğu tespit edilmektedir. Her bir öğretmen adayının popüler kültürün etkilediği alanlara ilişkin farklı tespitlerde bulunması ve popüler kültür algılarının farklılık göstermesinde onların demografik özelliklerinin etkili olduğu düşünülmektedir. Araştırma sonuçlarında görüldüğü gibi; tüm dünyayı etkileyen popüler kültür kavramı

öğretmen adaylarının davranışlarında ve hayattan beklentilerinde önemli değişikliklere yol açmaktadır.

Bu sonuçlar doğrultusunda; popüler kültür konusunda öğrencilerin farkındalıklarını ve bilinç düzeylerini artırmak, onları marka konusunda bilinçlendirmek ve onların bilinçli tüketici davranışlarına nasıl sahip olacaklarını anlatan konferans, seminer gibi etkinlikler düzenlenebilir. Popüler kültürün etkilerini daha kapsamlı ortaya koymak için farklı yaştan, farklı statü ve farklı sosyo-ekonomik düzeyden bireylere yönelik araştırmalar yapılabilir.

Etik Komite Onayı: Bu araştırma Pamukkale Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırma ve Yayın Etik Kurulu'nun 23 sayılı toplantısında alınan 01.12.2021 Tarih ve 11 Sayılı kararı ile etik kurul iznine sahiptir.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazar, çıkar çatışması bildirmemiştir.

Finansal Destek: Yazar, bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Ethics Committee Approval: Ethics committee approval was received for this study from the ethics committee of Pamukkale University Social and Human Sciences Research and Publication Ethics Committee (Date: 01.12.2021, Decision No: 23).

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Declaration of Interests: The author declare that she has no conflicts of interest.

Funding: The author declared that this study had received no financial support.

Kaynaklar

- Akar, H. (2009). Popüler kültür ve moda. *Erciyes Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*, 1(1), 198–206.
- Alvermann, D. (1999). Engaging primary grade students in critical media literacy: Jennifer's lesson. In D. Alvermann, S. M. Jennifer & C. H. Margeret (Eds.). *Popular culture in the classroom: Teaching and researching critical media literacy* (pp. 41–60). International Reading Association.
- Arı, E., & Yılmaz, V. (2015). KPSS hazırlık kursuna devam eden öğretmen adaylarının umutsuzluk düzeyleri. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 14(4), 905–931.
- Bal, M. (2019). Ana dili eğitiminde popüler kültür metinlerinin kullanımına yönelik Türkçe öğretmenlerinin ve velilerin görüşleri. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 7(3), 527–552. [CrossRef]
- Bogdan, R. C., & Biklen, S. K. (2007). *Qualitative research for education: An introduction theories and methods* (5th ed). Pearson Education Inc.
- Conroy, S. A. (2003). A pathway for interpretive phenomenology. *International Journal of Qualitative Methods*, 2(3), 36–62. [CrossRef]
- Cramp, A., & McDougall, J. (2019). *Doing theory on education-Using popular cultural to explore key debates*. Routledge Press.

- Creswell, J. W. (2007). *Qualitative inquiry & research desing: Choosing among five approaches*. Sage Publications.
- Doğan, T., & Çoban, A. E. (2009). Eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile kaygı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 34(153), 157–168.
- Erkal, M. E. (2006). *Sosyoloji* (13. Basım). Der Yayınları.
- Faiz, M., & Karasu-Avcı, E. (2020). Popüler kültür unsuru olarak tarihi dizilere ilişkin sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşleri. *Trakya Eğitim Dergisi*, 10(3), 744–763.
- Grazian, D. (2010). *Mix it up: Mass media, popular culture and society*. W. W. Norton & Company.
- Güngör, N. (1999). Popüler kültür çıkmazı. In N. Güngör (Ed.). *Popüler kültür ve iktidar*. Vadi Yayınları.
- İçen, M. (2020). Popüler kültürün sosyal bilgiler öğretmen adaylarına yansımaları. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(2), 550–572.
- Keskın, Y. (2017). Coğrafya öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ve kaygı düzeyleri (Erzurum örneği). *e-Kafkas Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 43–57. [CrossRef]
- Marshall, C., & Rossman, G. B. (2006). *Designing qualitative research* (4th ed). Sage.
- Ömerci, O. (2008). *Popüler kültür*. Elips Kitap.
- Oskay, Ü. (2008). *Yıkanmak istemeyen çocuklar olalım*. Yapı Kredi Yayınları.
- Özdemirci, A. (2004). *Popüler kültür, tüketim psikolojisi ve imaj yönetimi: Türkiye [Yüksek Lisans Tezi]*. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özden, Ö., & Barışeri, N. (2010). *Üniversite öğrencilerinin popüler kültür ve popüler müzikle ilgili görüşleri e-journal of New World Sciences Academy*, 5(4).
- Özgan, H., Arslan, M. C., & Kara, M. (2014). Popüler kültürün öğrenci davranışları üzerinde algılanan etkileri. *Ekev Akademi Dergisi*, 18(58), 469–483.
- Ratnowati, R. (2016). Effects of pop culture for improving student- teachers' writing skill (A case study at Galuh University). *Perspective Journal Pendidikan Bahasa Inggris*, 14(1), 47–53.
- Rets, I. (2016). Teachers' perceptions on using popular culture when teaching and learning english. International Conference on Teaching and Learning English as an Additional Language [Konferans sunumu]. Antalya, Turkey: GlobELT.
- Sakallı, E. (2014). Türkçe popüler kültür. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 3(2), 307–316. [CrossRef]
- Sözen, E. (2006). Popüler kültür retoriği: Sahiplik içinde yokluk, rağbette olma ve sağduyuyu bilgisi. *Doğu-Batı Düşünce Dergisi*, 4(15), 55–66.
- Temur, T., & Vuruş, N. (2009). İnternet (genel ağ) ortamında Türkçenin kullanımına ilişkin bir çözümleme. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(22), 232–244.
- TUİK (2020). İşgücü istatistikleri. *İstatistikleri-2020*. Retrieved from https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=İsgucu
- Yaylagül, L. (2004). Yarışma programları ve ideolojisi. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim*, 5(57), 182–183.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.

Extended Abstract

Purpose: Nowadays, the elements of popular culture that are effective for a short time and are consumed quickly affect individuals in all respects. Cultural differences between individuals in the places in which they live affect their thoughts and behaviors in individuals, relationships between family members, their clothing styles, values, their philosophy of life, the format of the communication between people, playing games, and even their dreams. Therefore, since individuals interact with various people during the day, they influence or are influenced by those around them.

Due to the impact of globalization, the effects of popular culture, which affects our lives in all aspects, have increased day by day and have become a universal culture and have also affected the national culture elements of the country. Popular culture affects the life of individuals during the day from a cultural, economic, values, and psychological point of view. Therefore, it also changes the structure of societies. It influences Turkish Culture from the drink he drinks, the food he eats, the type of music he listens to, and his clothes. Turkish coffee was replaced by filter coffee and its derivatives; the pita bread was replaced by pizza, hamburgers replaced the toast, computer games replaced local children's games, folk songs and pop music were replaced by the genre of hip hop or rap music, torn or patched jeans replaced jeans. Every day, the change in the elements of national culture is increasing due to the influence of popular culture.

Considering the studies carried out both at domestic and abroad; it is seen that popular culture is studied in a wide sample such as primary school students, teachers, social studies curriculum, parents and teacher candidates, but it has been determined that such a qualitative study with social studies teachers is not done at a sufficient level. Therefore, the research aims to determine how the perceptions of social studies teacher candidates toward the concept of popular culture are and how popular culture affects their lives.

Methods: This research was carried out in the phenomenology pattern included in the scope of qualitative research. It aims to determine the effects of popular culture on the lives of teacher candidates based on their perceptions and experiences of popular culture. The maximum diversity sampling method, one of the purposeful sampling methods, was used to determine the teacher candidates who will participate in this study. In this research, the main objective of providing teacher candidates with different characteristics of maximum diversity (gender, age, grade level, come from other cities) is to reveal the views and experiences of popular culture in diverse situations. In this direction, the participants varied according to gender, age, class level, and the variable of coming to Pamukkale University from different cities.

The research data were collected in December 2021 through semi-structured interviews conducted with the candidates of social studies teachers. The semi-structured interview was preferred in order to understand how popular culture affects the lives of social studies teacher candidates. The following questions were asked to social studies teacher candidates in a semi-structured interview: *"What do you think of when popular culture is mentioned?" "How does popular culture affect your life?"* In the analysis of the research data, descriptive and continuous comparison analysis methods used to analyze qualitative data were used.

Results, Discussion, and Conclusion: Results obtained from the opinions of social studies teacher candidates about the perceptions of popular culture are grouped under five categories including, "Acceptance," "Changing values," "Effects of capitalism," "Dreams," and "Easy ways". The opinions of teacher candidates are considered important in determining how popular culture affects their lifestyle, preferences, and judgments. The effect of popular culture on the lives of pre-service teachers has been studied in detail in terms of approval, value judgments, the impact of capitalism, dreams, and non-labor choices. It was found that pre-service teachers who have been brought up in different circles are questioning and understanding how popular culture affects their own lives differently.

The study confirmed that popular culture has several adverse effects on pre-service teachers, such as social problems, value change, copying, consumption habits, and orientation to what is easily obtained. The research found that social networking sites and visual media under the influence of popular culture cause teacher candidates to experience identity confusion and foreign culture corruption, create negative role models, exhibit aggressive behaviors, and increase breakdown in the language. Teacher candidates have stated that achieving important status without merit and decency, which result from social injustice, is among the effects of popular culture today. However, they noted that they were faced with the problem of being assigned to their profession while noting that the torpedo was at the forefront. It has been concluded from the opinions of teacher candidates that the lifestyle and dreams of popular culture candidates have changed due to social anxiety caused by social injustice. It is thought that each teacher candidate makes different determinations about the areas influenced by popular culture, and varying in the perception of popular culture is affected by their demographic futures. As can be seen from the research results, the concept of popular culture, which affects the whole world, leads to significant changes in pre-service teachers' behavior and life expectations.

In line with these results, activities such as conferences and seminars can be organized to increase students' awareness and consciousness levels about popular culture, raise their awareness about brands, and explain how they will have conscious consumer behaviors. In order to reveal the effects of popular culture more comprehensively, research can be conducted on individuals of different ages, statuses, and socio-economic levels.